

Hofleverancier **Alpina** is gevestigd op *Kneuterdijk 9*. Deze bloemist van naam en faam levert al meer dan 100 jaar toonaangevend werk, onder andere voor het Koninklijk Huis. In de bocht van de *Kneuterdijk* bevindt zich het **Voormalig Paleis Kneuterdijk**. Dit voormalige stadspaleis is in 1716 gebouwd in een bocht en heeft een volledig symmetrische gevel. Tot 1884 hebben hier leden van het Koninklijk Huis gewoond. Daarna hebben hier diverse instanties zich gevestigd. Sinds 1983 is dit voormalige paleis in gebruik door de Raad van State, het hoogste adviesorgaan van de regering. De koning is officieel voorzitter van de Raad.

De plaquette in de muur van het voormalige paleis Kneuterdijk herinnert aan het overleg tussen de koning en zijn adviseurs over de herziening van de grondwet in 1848. De macht van de koning werd ingeperkt en het parlement kreeg meer te zeggen. In 1848 werd ook de ministeriële verantwoordelijkheid ingevoerd. De plaquette is op 3 november 1948 onthuld.

In de Heulstraat moet u echt even stoppen op nummer 27 bij **G. de Graaff**, tabacconist. Deze zaak is in 1928 geopend en geniet sindsdien bekendheid bij heel politiek Den Haag. Ook prins Bernhard kwam geregeld een bezoekje brengen aan deze mooie zaak. Vanuit de *Heulstraat* lopen we weer het *Noordeinde* op. Bij **Hoogeweegen Rouwers**, *Noordeinde 23*, is koningin Maximá meermaals gespot. Het gerucht gaat dat zij hier eens een jurk voor Prinsjesdag heeft gekocht. Deze prachtige winkel biedt een exclusieve selectie van bijzondere designerlabels en luxe accessoires voor zowel dames als heren. **Pauw**, *Noordeinde 17*, is het favoriete merk van prinses Marilène. Bij publieke optredens draagt zij steevast een outfit afkomstig uit deze winkel. Op *Noordeinde 9* bevindt zich **Sebago**. Deze winkel verkoopt niet alleen het merk Sebago dat bij uitstek geschikt is voor (water)sporters, maar ook het Franse merk 'Aigle'. Zelfs prinses Beatrix heeft een paar (rubberen)laarzen van Aigle in de kast staan. Op onze shoproute mag **Oger**, *Noordeinde 6*, natuurlijk niet ontbreken. Oger kleedt niet alleen premier Mark Rutte, maar ook velen leden van het Koninklijk Huis. Zo is Prins Maurits een echte Oger fan. Zou Koning Willem-Alexander hier zijn pakken kopen? Het *Noordeinde* gaat over in de *Hoogstraat*. Op nummer 34 zit slagerij **Dungelmann**. Deze slager is al eeuwenlang verbonden met de Hofstad en is bij politiek

Den Haag een geliefd adres. Probeer eens de gehaktbal of het beroemde broodje 'Dungelmann kroket'. Op 11 april 2013 heeft Dungelmann het predicaat hofleverancier gekregen.

Petit Bateau, *Hoogstraat 19*, was een van de Haagse winkels die koningin Maximá bezocht toen zij in verwachting was. Ze kocht daar rompers en kinderkleding voor de prinsesjes. In die periode kwam ons koningspaar ook graag bij **Sterre & Tijl**, *Annastraat 8-11-24*. Deze winkel biedt een mooi en kwalitatief assortiment aan meubels, beddengoed, kinderwagens, accessoires, kinderkleding en speelgoed. Terug op de *Hoogstraat* treffen we alweer zo'n beroemd en echt Haags adres: **Eduard Pelger** voor exclusieve, klassieke herenkleding. De zaak werd in 1860 opgericht en sinds 1960 is Eduard Pelger hofleverancier. **Maison de Bonneterie**, *Gravenstraat 2*, is een van de hoogtepunten op onze route. Maison de Bonneterie is hofleverancier en was een favoriet adres van prinses Juliana. Prinses Beatrix is eveneens een graag geziene gast in dit bijzondere warenhuis. **Drogisterij G.J.R. van der Gaag** zit al ruim 200 jaar op de *Dagelijkse Groenmarkt 27*. Deze hofleverancier biedt een ruim assortiment voedingssupplementen en kruiden. Vergeet niet een blik te werpen op de gaper op de gevel. Tegenover Maison de Bonneterie zit **Le Papillon**. In deze balletwinkel kocht koningin Maximá balletschoentjes voor de prinsessen. Vanaf dit punt lopen we de *Passage* in. De **Haagse Passage** is het oudste winkelcentrum van ons land en staat in de top 100 op de lijst van Nederlandse UNESCO monumenten. De *Passage* herbergt een mooi aanbod van winkels en horeca. **P.W. Akkerman**, *Passage 15*, is een specialist in vulpennen. In 2010 heeft P.W. Akkerman het predicaat hofleverancier ontvangen. Worden de koninklijke besluiten met een 'Akkermannetje' ondertekend?

Op *Passage 25-27* zit **Postzegelhandel G. Keiser & Zoon**. Hofleverancier en sinds 1897 specialist in in- en verkoop van zeldzame postzegels. Via de *Passage* lopen we naar het **Binnenhof**. De **Ridderzaal** vormt een keer per jaar, op Prinsjesdag, het middelpunt van de Nederlandse parlementaire democratie.

Tip: je kunt de Ridderzaal dagelijks bezoeken onder begeleiding van een gids. Duur circa 30 minuten, prijs vanaf 5 euro p.p. Informatie bij het Bezoekerscentrum, Hofweg 1.

Tennisbaan van de Oranjes. De **Mauritspoort** is één van de 3 ingangen van het *Binnenhof*. Vlak voorbij de poort ligt aan de linkerkant een gedenksteen: 'Op deze plek bevond zich tussen circa 1500 en 1650 's lands eerste tennisbaan, de Caetsbaan van de Prinsen van Oranje'. De gedenksteen is aangeboden door de Oranje Tennis Club. Naar verluidt waren stadhouder Willem II en zijn zoon Willem III enthousiaste tennisspelers. Zij woonden op het Binnenhof, de Caetsbaan lag dus eigenlijk in hun achtertuin.

Stadhoudelijk Paleis en balzaal Willem V. Het was stadhouder Willem V die aan het Binnenhof opnieuw een paleis liet bouwen. De ingang van dit complex is publiekelijk toegankelijk, omdat in de hal de erelijst van Gevallenen uit de Tweede Wereldoorlog ligt. De trap die achter deze hal te zien is, leidt naar de voormalige balzaal van Willem V. Tot 1992 was deze zaal in gebruik als vergaderzaal door de Tweede Kamer. Thans ziet de zaal er weer uit zoals de stadhouder deze heeft laten bouwen.

STIJLVOL GENIETEN OP DE PLAATS

Uitgave Stichting Marketing Haagse Binnenstad Tekst Jorinde Versluis
Foto's Den Haag Marketing Vormgeving Basement Graphics

De inhoud is met de grootst mogelijke zorg samengesteld. Alle informatie is aan wijzigingen onderhevig. Aansprakelijkheid ten aanzien van onvolledigheden of wijzigingen kan niet worden aanvaard.

Op de hoek van het *Binnenhof* staat de **Mauritstoren**. De toren werd rond 1600 gebouwd in opdracht van prins Maurits, die zijn vader Willem van Oranje was opgevolgd als stadhouder. Maurits nam zijn intrek op het *Binnenhof*, waar nu de Eerste kamer zit (*Binnenhof 22*). Tegenwoordig vinden in de Mauritstoren vaak gesprekken plaats die moeten leiden tot de vorming van een nieuw kabinet. Op het **Binnenhof** beëindigen we deze koninklijke shoppingroute. Je kunt natuurlijk bij een van de vele horeca adressen van Den Haag terecht voor een afsluitend hapje en/of drankje.

EEN PAAR SUGGESTIES Restaurant Royalz *Noordeinde 90*, **Van Prinse & Co** *Prinsestraat 134*, **Lapsang** *Oude Molstraat 11a*, **Restaurant Gauchos** *Oude Molstraat 46*, **'t Goude Hoofd** *Dagelijkse Groenmarkt 13*.

Het startpunt van **Koninklijke Shoppingroute** bereik je zo...

Openbaar vervoer

Vanaf station Den Haag Centraal neem je tram 17 richting Statenkwartier, uitstappen bij halte Kneuterdijk, daarna vier minuten lopen naar het Noordeinde. Of neem bus 22/tram1 richting Scheveningen Noorderstrand of bus 24 richting Kijkduin, uitstappen bij halte Kneuterdijk, daarna drie minuten lopen naar het Noordeinde. Vanaf station Den Haag Hollands Spoor neem je tram 1 richting Noorderstrand, uitstappen bij halte Kneuterdijk, daarna drie minuten lopen naar het Noordeinde.

Parkeren Aan deze kant van het centrum kun je op straat betaald parkeren. Met een beetje geluk vind je op Plein 1813 een plekje. Alternatief is Parking Noordeinde.

MICHAEL BARNAART VAN BERGEN

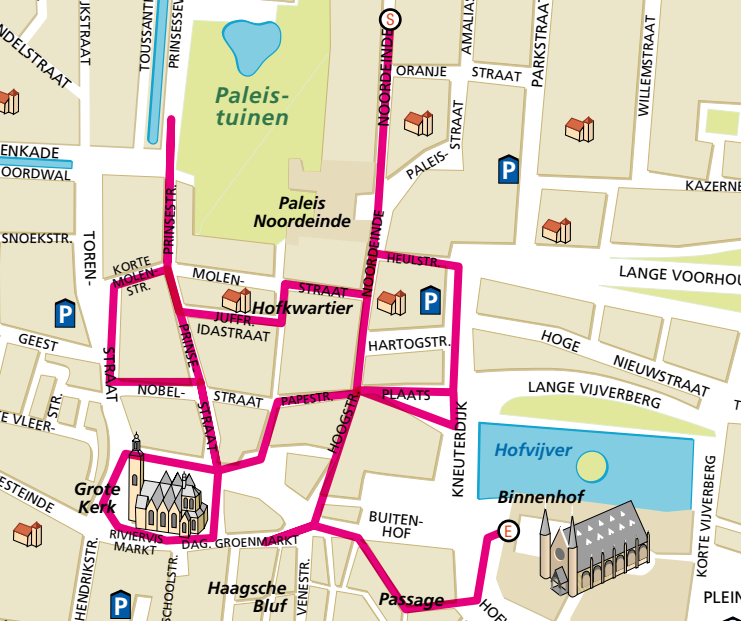
SHOPPINGROUTE

KONINKLIJKE SHOPPINGROUTE

Wie denkt aan Den Haag, denkt natuurlijk ook aan ons Koningshuis. Deze route voert je langs koninklijke monumenten én langs hofleveranciers, mooie boetieks en prachtige winkels waar leden van ons Koningshuis zelf shoppen of zouden kunnen shoppen. Waan je in de wereld van koning Willem Alexander en koningin Maximá en geniet met volle teugen!

Als eerste lopen we naar *Noordeinde 184* waar **Lisadore** haar deuren heeft geopend. Deze winkel verkoopt de beroemde 'Comme il Faut' Tango schoenen uit Buenos Aires, Argentinië. Bekijk de prachtige collectie damesschoenen, vraag naar je maat en bewonder de grote keus aan kleuren, stoffen en hakhoogtes. Zou koningin Maximá ook op een paar 'Comme il Faut' schoenen de Tango dansen?

Hierna gaan we een kopje koffie drinken bij **Lola Bikes and Coffee** op *Noordeinde 91*. Het interieur is hip en verrassend en de sfeer is ontspannen. De mix tussen Zuid-Amerikaanse koffie

en oer Hollandse fietsen lijkt op het eerste gezicht misschien wat ongebruikelijk, maar zoals we weten van ons Koningspaar, blijkt ook deze combinatie een 'Gouden' te zijn. Deze zaak heeft de prijs van beste Coffeeshop 2013 van de Esquire gewonnen. Op nummer 43T vinden we de flagshipstore van tassenontwerper **Omar Munie**. De tassen zijn exclusief, handgemaakt en populair onder vele bekende Nederlanders. Zou onze koningin..? Naast de verkoop van zijn producten, organiseert deze ontwerper clinics en zelfs een originele 'Tea & Bag' in zijn atelier. Op weg naar Paleis Noordeinde passeren we **boekhandel van Hoogstraten**, *Noordeinde 98*. Deze boekwinkel is in 1881 opgericht en was destijds de hofleverancier van koning Willem III. De collectie bestaat voornamelijk uit Engelstalige boeken en een ruime sortering over de koninklijke geschiedenis en boeken over juwelen.

Een paar deuren verder treffen we de dames van **Tesselschade Arbeid Adelt**, *Noordeinde 92*. TAA biedt vrouwen de mogelijkheid handgemaakte artikelen te maken, die vervolgens zonder winstoogmerk worden verkocht. Koningin Maximá kocht hier smokjurkjes voor de prinsesjes. Heel goed, want met haar aankopen steunde ze meteen het goede doel. (Als je zin hebt in iets te eten dan kun je terecht bij **Restaurant Royalz**, *Noordeinde 90*).

Paleis Noordeinde was sinds 1984 het werkpaleis van koningin Beatrix geweest en is thans het werkpaleis van koning Willem-

ELKE ZONDAG KOOPZONDAG

Alexander. In dit paleis ontvangt de koning staatshoofden en regeringsleiders van andere landen en voert hij gesprekken met adviseurs over staatsaangelegenheden. Ook de ondertekening van wetten en regeringsbesluiten vindt hier dikwijls plaats. Op Prinsjesdag speelt het paleis een centrale rol. Vanaf dit punt vertrekt om 13:00u de gouden koets met het koningspaar naar de Ridderzaal, waar de koning de troonrede voorleest.

Na terugkeer op het paleis zwaait het koninklijke gezelschap vanaf het balkon de toeschouwers toe. Koningin Juliana, prins Bernhard en prins Claus werden na hun overlijden in dit paleis voor het publiek opgebaard. Voor het paleis staat een standbeeld van Willem van Oranje.

Vlak naast Paleis Noordeinde ligt het **voormalige werkpaleis** van koning Willem Alexander, *Noordeinde 66*. Sinds 1898 was dit huis privé bezit van de Oranjes. Koning Willem Alexander heeft het huis in 1993 van zijn grootmoeder gekocht. Aan de achterkant grenst dit paleis, net als Paleis Noordeinde, aan de koninklijke tuinen. Koning Willem Alexander is tot de zomer van 2003 in dit paleis blijven wonen. Daarna is hij verhuisd naar Landgoed de Horsten te Wassenaar. Hij verkocht dit mooie herenhuis in maart 2008 aan de staat.

Tegenover Paleis Noordeinde staat een negentiende eeuwse gebouw: de **Gotische Zaal**. Dit gebouw is in opdracht van koning

Willem II in neogotische stijl gebouwd. De zaal was bestemd voor zijn schilderijenverzameling. De zaal wordt nu onder meer gebruikt voor muzikuitvoeringen.

Op Het *Noordeinde* lopen we rechtsaf het *Hofkwartier* in. Het Haagse Hofkwartier is een van de oudste buurten van Den Haag en bestaat uit charmante, kronkelende straatjes met een mix van boetieks, speciaalzaken, cafés en restaurants. We lopen door de *Molenstraat* en staan even stil voor het pand van **Frans Hoogendoorn**. Deze beroemde Haagse couturier ontwerpt voor onze royals. Prinses Irene en prinses Christina behoren tot zijn clientèle. Voor de jongere generatie ontwierp hij o.a. de trouwjurk van prinses Anita, de vrouw van Pieter-Christiaan.

Op *Molenstraat 22* zit **Emma Plate & Strass**. De naam Emma verwijst natuurlijk naar koningin Emma, maar ook de leuke collectie strass, oorbellen en broches passen prima bij een koninklijke outfit. Het **Paleis Hotel** bevindt zich op *Molenstraat 26*. Dit is een prachtig boutique hotel met koninklijke allure. De hotellobby is zeer luisterrijk gedecoreerd en er zijn zelfs kamers met uitzicht op de paleistuinen. We lopen nu terug de *Oude Molstraat* in. (We passeren restaurant **Gauchos** waar je kunt genieten van echt Argentijnse gerechten.)

De *Juffrouw Idastraat* is typisch zo'n smal, authentiek straatje in het Haagse Hofkwartier. Deze straat behoort, samen met de *Molenstraat* en de *Oude Molstraat* tot de oudste straten van Den Haag. Als we deze straat uitlopen, komen we op de *Prinsessestraat*. We lopen rechtsaf langs kleine boetieks, interieurzaken en kappers. Bij **Van Prinse & Co**, op nummer 134, kun je terecht voor een vorstelijk kopje koffie of hapje. Origineel is ook de picknickmand waarmee je in de paleistuinen kunt gaan picknicken.

Al shoppend door de *Prinsessestraat* vervolgen we onze weg. We slaan rechtsaf de *Korte Molenstraat* in en komen uit op de *Torenstraat*. **Rock Palace**, *Torenstraat 132A*, is niet zomaar een paleis. Dit muziekpaleis is de grootste muzikwinkel van Den Haag en omstreken en is sinds 1985 een begrip onder muzikanten. Nu je op de *Torenstraat* bent, mag een bezoek aan **ijssalon Florencia** niet ontbreken. Sinds 1932 is Florencia een

bekende naam in Den Haag. De familie Talamini voorzag in de jaren '60 de bioscopen, hotels en restaurants van Den Haag van hun heerlijke ijs- en ijsstarten. Het is dan ook zeer aannemelijk dat de koninklijke familie de smaak van Florencia heeft geproefd.

Via de *Nobelstraat* lopen we terug naar de *Prinsessestraat*. Dit gedeelte van de *Prinsessestraat* is bekend om zijn heerlijke restaurants en mooie boetieks. Op nummer 42 bevindt zich het **Korzo Theater**. Dit theater werd in 2011 volledig verbouwd en is daarna geopend door koningin Maximá. Als we de *Prinsessestraat* uitlopen komen we uit bij de **Grote Kerk**. De Grote Kerk is sinds 1926 het toneel geweest van vele belangrijke gebeurtenissen in het leven van de Oranjes. Zo is prins Willem II hier gedoopt, maar ook prinses Beatrix en koning Willem-Alexander. Koningin Wilhelmina en prins Hendrik zijn in deze kerk getrouwd, prinses Juliana en prins Bernhard en ook prinses Margriet en mr. Pieter van Vollenhoven. Van 24 april t/m 28 augustus 2013 is er in de Grote Kerk de Huygenstentoonstelling, over Constantijn en Christiaan Huygens. In de tentoonstelling speelt het Huis van Oranje een belangrijke rol. Constantijn Huygens was niet alleen dichter en kunstkenner, maar ook adviseur van de prins van Oranje. Er is een replica gemaakt van de Oranjezaal in Huis ten Bosch die te zijn is tijdens deze tentoonstelling. De Oranjezaal kwam mede dankzij Constantijn Huygens tot stand en is een hoogtepunt van de Hollandse kunsten in de Gouden Eeuw.

Vanaf de Grote Kerk lopen we langs het **Oude Stadhuis** aan de *Dagelijkse Groenmarkt*. In de zaal de **Vierschaar** deed Koning Willem Alexander aangifte van de geboorte van zijn dochters Amalia, Alexia en Ariane. Als we ons omdraaien, zien we een klein straatje (de *Oude Molstraat*) en lopen we het hofkwartier weer in. Op nummer 11a zit **Lapsang**. Hier kun je van een heerlijke High Tea genieten waarbij thee van het Franse merk Betjeman & Barton wordt geschonken. Op *Oude Molstraat* nummer 18 bevindt zich **Atelier Pleijsterplaats** waar je creatieve workshops kunt volgen. Prinses Beatrix houdt van beeldhouwen en schilderen. Wil je ook eens je creativiteit testen; dat kan! **De Gouden Mol**, *Oude Molstraat 22*, is een ambachtelijke goudsmid. Alexander Gravemaker ontwerpt, samen met zijn klanten, sieraden voor bijzondere momenten. In de *Papestraat*

stoppen we even bij **Xcesory make the man** (nummer 14a). Deze winkel is gespecialiseerd in accessoires voor heren. Mooie riemen, sjaals, pochetten, sieraden en manchetknopen vullen de schappen. Te gast bij de koning; dan moet ook de outfit van een heer helemaal af zijn. Bij **Studio Italia**, *Papestraat 10*, vind je jurken, mantelpakken en accessoires die niet misstaan op koninklijke feesten en partijen.

De bekende modeontwerper **Michael Barnaart van Bergen** heeft op nummer 1B zijn winkel. In 2010 werd hij uitgeroepen tot modeambassadeur van Den Haag. Michael ontwerpt voor veel bekende Nederlanders. In het voorjaar van 2013 heeft Michael een vorstelijke jurk ontworpen ter ere van (toen nog) koningin Beatrix en het aanstaande koningschap van Willem-Alexander.

Op de hoek van de *Papestraat* en de *Hoogstraat* zit **Fred van Wordragen**. Deze exclusieve zaak verkoopt o.a Chanel. In de prachtige salons van deze winkel is ook koningin Maximá weleens te gast om kleding uit te zoeken. Aan de overkant zit hofleverancier **Hofstede Optiek**, *Hoogstraat 37*. De zonnebrillen van Tom Ford, die koningin Maximá graag draagt, worden hier verkocht. Vanaf de *Hoogstraat* lopen we rechtsaf de *Plaats* op. Op de hoek van de *Plaats* en de *Kneuterdijk* bevindt zich **Steltman**. Steltman is al bijna een eeuw lang een van de toonaangevende juweliers van Nederland, met een clientèle van koninklijke allure. De verlovingsring van koningin Maximá is gemaakt en ontworpen door Steltman en ook de armband die zij van Willem-Alexander heeft gekregen op haar veertigste verjaardag, komt van deze juwelier. Hoogste tijd voor een hapje en/of drankje. Geheel in stijl doen we dat bij **Restaurant Juliana's**.

Bij **Dille en Kamille**, *Plaats 16*, kun je terecht voor keukenen kookgerei, kruiden, specerijen, kookboeken en speelgoed. Ook in deze heerlijke winkel is koningin Maximá meermalen gezien. Sla je rechts af, bezoek dan het museum de **Gevangenpoort** of vergaap je aan de collectie schilderijen in de 18e eeuwse **Galerij Prins Willem V**. Of we slaan linksaf de *Kneuterdijk* op. Op *Kneuterdijk 2b* bevindt zich een bijzonder adres: de firma **Van Wielik**. Sinds 1814 houdt Van Wielik zich voornamelijk bezig met het leveren en de opmaak van militaire onderscheidingen, sjerpen en vlaggen.